

ברכת המזון (9)

גויי", כי הגויים שהם ערלים, אינם יכולים לזכות להבנת התורה.

ספר "כמוצא שלל רב" ברכת המזון

על ברייתך וכו' ועל תורתך וכו' ועל חקיך וכו'

הא דתקנו לומר אלו שלושת הדברים ברית, תורה, וחוקים. יתכן לומר שהוא לפי שבג' דברים אלו נשתנו ישראל מהאומות. כי ברית המילה היא שינוי בגוף בין ישראל לעמים. והתורה ניתנה רק לעם ישראל עם תרי"ג מצוות שבה, ואילו לגויים ניתנו רק שבע מצוות. ויתר על כן דהנה לכל גוי ועם יש יום מנוחה, ואפילו הכי נשתנו בזה ישראל מכל האומות, שלגויים יום מנוחה הוא שישי או ראשון, ואילו לישראל שבת הוא יום המנוחה, וביותר חזינן שהתורה שייכת לעם ישראל בלבד שהרי גוי שלמד תורה חייב מיתה.

ובענין החוקים יתכן לומר שהכוונה ללוח השנה ולסדר קביעת זמנים חודשים ושנים שניתנו רק לישראל, כדאיחא במדרש רבה (במדבר, פרשה י' פסיקה א'): ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, א"ר לוי כל מעשיהם של ישראל מובדלים מן אומות העולם, בחרישתן וכו' ובמניינם, שישראל מונים ללבנה ואומות העולם מונין לחמה. ובזה נשתנו ישראל מאומות העולם שלכל עם יש לוח שנה משלו. ומצינו שקביעת הזמנים נקראים חוקים כדכתיב: "ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור", ואף בקידוש לבנה תקנו חז"ל "חק וזמן נתן בהם".

ובאלו שלושת הדברים שנשתנו ישראל מהעמים על כן מודים הכא. ויתכן עוד להבין לפי זה את מלחמת היוונים בישראל שרצו לבטל שבת חודש ומילה, אשר באלו נשתנו ישראל מהאומות, דהיינו שבת, שנשתנו ביום מנוחתם, חודש, בלוח השנה השונה בין ישראל לאומות. ובמילה, השינוי בגופם.

ספר "חיים של ברכה" על ברכת המזון

ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד.

לכאורה צריך ביאור שהרי אין זה מענין ברכת הארץ, ובפרט שכבר הודינו על המזון באריכות בברכה הראשונה המיודעת לכך. ועמד בזה **מרן הגר"ח ק שליט"א** וכתב שבכל ברכה מברכת המזון מזכירים אכילה: בברכת רחם נא "זוננו פרנסנו", בברכת הטוב והמטיב "הוא יגמלנו וכו' פרנסה, וכלכלה". הגם שאין

על שהנחלת וכו' ועל שהוצאתנו וכו' ועל ברייתך וכו' ועל תורתך וכו'.

סדר המאורעות המוזכרים בברכה זו צריך ביאור, שמתחיל בהודאה על הנחלת הארץ ואחר כך מודה על יציאת מצרים ואח"כ על ברית מילה ולבסוף על קבלת התורה, וצריך עיון שהרי סדר המאורעות לא היה כך. וכתב בעיון תפילה (אוצר התפילות) בשם **סידור דובר שלום להרה"ג רי"א לנדא ז"ל** דברכה זו נסדרה על סדר הכתובים שנאמרו בברית בן הבתרים, בתחילה נתנת הארץ שנאמר (בראשית טז, ז): אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה, ואח"כ היציאה ממצרים שנאמר (שם): ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, ואח"כ חתימת ברית מילה (שם יז), ולבסוף מזכיר תורה שהיה הרבה הרבה אחר כך. **והאבודרהם** ביאר הטעם שבגיננו מקדימים ברית מילה לתורה, לפי שהמילה ניתנה ביי"ג בריתות, והתורה ניתנה בשלושה בריתות.

ספר "חיים של ברכה" על ברכת המזון

בלי תורה ומצוות, איזה טעם יש לאכול?

אנו מברכים ברכת המזון ומזכירים ברית ותורה וחוקים שהודעתנו, כי זולת זה אין ראוי לברך על המזון, כי מה בצע בקיום הגוף העכור הזה, כי אין האכילה וכל הנאות העולם הזה כדאים לברך השם יתברך עליהם, אם לא שהם סיבות לקיום בריתו ותורה וחוקים, אבל העושה האכילה עיקר ומברך רק על האכילה גרידא, יבוא להחשיב העולם הזה לדבר חשוב, ויימשך אחריו, ולבסוף ישכח את השם יתברך ויסור מאחריו. על כן אמר: אם "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה" לבד, ולא תהיה כוונה לברך את ה' על קיום מצוותיה אלא רק על הארץ הטובה, על כגון זה סיים: "השמך לך פן תשכח"

חתם סופר בספרו "תורת משה" עקב

זכות "בריתך" זוכים ל"תורתך"

ועל ברייתך שחתמת בבשרנו.... ועל תורתך שלמדנו לא בכדי נסמכו שני דברים אלו, שכן נהג החידושי הרי"ם לומר, כאשר שומרים על "בריתך שחתמת בבשרנו", זוכים ל"על תורתך שלמדתנו", יש להוסיף על דבריו, שהרי אמרו חז"ל שאונקלוס התגייר ואמר לדודו שאי אפשר לזכות לתורה בלי מילה, שנאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל

זה מענין הברכה, והטעם כי הם ברכות על המזון ובאו
בסיבת המזון הנאכל.
ספר "חיים של ברכה" על ברכת המזון

התורה קודמת לחיים !

על תורתך שלמדתנו... ועל חיים וחסד שחוננתנו

נשים לב לסדר ההודאות: קודם על התורה, ורק לאחר
מכן על עצם החיים. ואכן היה אומר הגאון רבי יוסף
כהנמן, הרב מפוניבזי: חייב אדם לחוש ולהרגיש,
שההודאה "על תורתך שלמדתנו" קודמת להודאה "על
חיים חן וחסד שחוננתנו", מכיון שבלי תורה, אין חיים!
וכך הם דברי רבינו יונה (בפירושו למסכת אבות ג. י), שם
נאמר ששינה של צהרים ושיחת הילדים מוציאים את
האדם מן העולם, כי על מה נברא האדם? אך לעסוק
בתורה! ואם לוקח הוא דברים כאלה, למה לו חיים.
ספר "כמוצא שלל רב" ברכן המזון

**האכילה כולה נתקנה עבור ברכת המזון!
ועל אכילת מזון**

מושגינו המעוותים הרי הם פליאה עצומה, העניינים
מונחים בהבנתנו כעגלה שאופניה למעלה. הנה
מורגלים אנו לומר כשאוכלים יש לברך, אבל אם אדם
יברך פעם אחת ברכת המזון כתיקונה, בכוונה, מיד יבין
ויכיר את האמת: לא כשאוכלים צריך לברך, אלא
האכילה כולה נתקנה עבור ברכת המזון. כי אם מכזית
דגן יוצאת כל ההכרה האמורה בה, "ובטובו הגדול
תמיד לא חסר לנו", והרי צריך לומר "ובטובו חיינו",
ובאמירת "מטובו" לא סגי, אלא בטובו, בכל טובו,
שהוא בלי שיעור וגבול, "הטוב כי לא כלו רחמיו", מי
לא יכיר ויבין, שכל תכלית האכילה היא בשביל ברכת
המזון. ההנחה שברכת המזון היא בשביל האכילה, היא
הפיכת הקערה על פיה. היא העמדת האדם וצרכיו
ותאוותיו ורצונותיו במרכז. מה נפלאו דברי חז"ל
שהרשעים מתקיימים על אלוהיהם, "ופרעה חולם והנה
עומד על היאור", והצדיקים אלוהיהם מתקיימים
עליהם, "והנה ה' נצב עליו".
החילוק בין צדיק לרשע הוא, שהרשע מעמיד את עצמו
במרכז, הכל בשבילו, עד שגם האלוה שלו בשבילו.
והצדיקים, כל עולמם בשביל אלוהיהם, עד שהם נושאי
המרכבה "והנה ה' נצב עליו".

והן הן דברי הרמב"ן על הפסוק "ואתו תעבדו", שיהיו
כל מעשיו לשם שמים, ויתכוון בכל צרכי הגוף למקרא
שכתוב "אהללה ה' בחיי". ומה שייכות מקרא זה לכאן?
מתבאר לנו יסוד חדש: לא כשחיים צריך להלל, אלא
שכל החיים הם כדי להלל, אהללה ה' בחיי, עבור זה
החיים, זוהי הראיה הנכונה, כשגלגלי העגלה מוצבים
ארצה.

ספר "כמוצא שלל רב" ברכן המזון

הלכה: ספירת העומר
נזכר בבין השמשות שלא ספר ליל אתמול

כתב השערי תשובה (סימן תפט סק"ד): בבית דוד כתב אם
נזכר בסוף היום בביה"ש ומנה אז בלא ברכה ימנה שאר
הימים בלא ברכה וכו' ובברכי יוסף גמגם בזה. כתב
הפסקי תשובות (אות כד) וכן הסכימו שאר אחרונים
לחלוק על הבית דוד, ובאופן שספר את ספירת ליל
אתמול בבין השמשות, יכול לספור בשאר ימים בברכה,
אמנם יזהר שלא יספור מכאן ואילך אלא אחר צאת
הכוכבים שלא יהיה כתרתי דסתר. ובערב שבת, אם
עדיין לפני השקיעה אף שקיבל עליו שבת ואף שכבר
התפלל ערבית, ונזכר שלא ספר ספירת אתמול, יספור
עכשיו, ויוכל להמשיך בשאר ימים בברכה.

פסקי תשובות חלק ה'

**פתגם: כשרע לך לפעמים, זכור שיש דברים הרבה יותר
גרועים.**
ספר "שמחלה"

חקירה: כתיבה בשבת

שתי אותיות הן שיעור ככל השיעורים, או שהוא משום
ששתי אותיות הוא המילה הקצרה ביותר בלשון הקודש
(עיון בלומדות י)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מופת מופלא

שח לו חסיד למתנגד על רבו, שעשה מופת גלוי, אשר
הפליא את כל רואיו וכל שומעיו. אך המתנגד לא
התרשם ביותר מסיפור הפלאים ופטר אותו במנוד ראש
ספקני. התרעם החסיד ואמר: מה לך מטיל ספק בדברי?
וכי אינך מאמין בדברי חז"ל: צדיק גוזר והקב"ה
מקיים? השיב לו המתנגד בחיוך לבבי: בעיני מופת
גדול יותר הוא: כאשר הקב"ה גוזר והאדם מקיים.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קנ)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן
מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ויקטור חי בן יקוטה,
שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה. זרע של קיימא לרינה
בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה.
לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה,
דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן
אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

